فصلنامه توسعه اجتماعی (توسعه انسانی سابق)، دوره ۱۹، شماره ۲، زمستان ۱۴۰۳، صفحات ۲۵۵-۲۲۷

نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی

رنگین‌نگار کرم‌زاده[۱]، دکتر مجید رادفر[۲]، دکتر معصومه رشاد[۳]

تاریخ وصول: ۱۴۰۳/۱۰/۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۱۵

چکیده:

هدف تحقیق حاضر شناخت نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی ایران است. در عصر کنونی، تولید و صادرات صنایع دانش‌بنیان عاملی مهم در رشد و توسعه اقتصادی کشورها شناخته می‌شود، به‌طوری که رقابتی روزافزون بین کشورها برای دستیابی به سهم بالاتر از تولید و صادرات این شکل از محصولات به وجود آمده است. اهمیت این موضوع سبب شده است توسعه اقتصادی صنایع دانش‌بنیان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اولویت‌های دولتمردان مطرح باشد. روش پژوهش از نوع کیفی و گرندد تئوری (اشتراوس و کوربین) است. این تحقیق از نوع پژوهش کاربردی است چرا که به قصد کاربرد عملی دانش و کاربرد نتایج یافته‌ها برای پاسخگویی به سؤالات مطرح شده در شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک فناوری پردیس انجام می‌شود. بدین منظور، از طریق نمونه‌گیری هدفمند، اطلاعات ۲۰ نفر از مدیران، معاونان، مسئولین و کارشناسان شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک فناوری پردیس، از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته گردآوری و تجزیه و تحلیل شد و مدل مدل پارادایمی‌شناخت نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی ایران طراحی گردید. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهند که استفاده از شرکت‌های دانش‌بنیان می‌تواند موجب بهبود حکمرانی خوب در بخش توسعه اقتصادی، بهبود و تسهیل روش‌های توسعه اقتصادی، کاهش زمان صرف شده جهت توسعه اقتصادی، ایجاد هم‌افزایی در فرآیندها، و توسعه فناوری‌های نوین شود.

مفاهیم کلیدی: *شرکت‌های دانش‌بنیان، توسعه اقتصادی، توسعه فناوری، هم‌افزایی*

---

[۱] دانشجوی دکتری تخصصی، گروه علوم اجتماعی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران
rnkaramzade@gmail.com

[۲] استاد گروه علوم اجتماعی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران (نویسنده مسئول)
majid.radfar@iau.ac.ir

[۳] دانشیار، گروه علوم اجتماعی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران masi.reshad0057496285@iau.ac.ir

مقدمه و بیان مسأله

یکی از مفاهیم مهم در شرکت‌های دانش‌بنیان، خلق دانش است. خلق دانش دربردارنده فرآیندهای مشارکتی و نیز فرآیندهای شناختی افراد می‌باشد. در شرکت‌های دانش‌بنیان، خلق دانش به این ترتیب است که دانش به وجود می آید، به اشتراک گذاشته می شود، تکامل پیدا کرده و تثبیت می‌گردد. این امر مستلزم تبادل و یادگیری دانش در شبکه ارتباطاتی موجود در شرکت‌های دانش‌بنیان است که در سراسر مرزهای این شرکت‌ها وجود دارد (*Tabibian & et. al, 2020*). توسعه در عرف به معنای شکفتن تدریجی است و باعث تغییرات تدریجی و پیشرفت از یک حالت ابتدایی به سوی یک حالت تکامل یافته و نهایی خواهد شد. توسعه به کشف چگونگی حصول حرکت‌های پیشرفته و تکاملی پدیده‌های اقتصادی در یک جامعه مربوط می‌گردد. گاهی لغاتی مانند رشد و ترقی با این واژه نیز همراه می‌شود که تفاوتی جزئی در مفهوم، پدید می‌آورد (*Rahmanseresht & et. al, 2020*). رشد و توسعه به معنی عام آن، فراگیری همه جانبه‌ای است که به روابط اقتصادی و در وهله اول به جنبه‌های شالوده‌ای و سیاسی آن فعالیت‌ها بستگی پیدا می‌کند. نمی‌توان تصور کرد که یک شرکت دانش‌بنیان، بدون رشد به توسعه واقعی برسد و از این‌رو جای تعجب نیست که حتی بیشتر متخصصان، رشد و توسعه را غالباً یا منحصراً از زاویه اقتصادی آن مورد مطالعه قرار می‌دهند (*Salajegheh & et. al, 2018*). در عصر کنونی، تولید و صادرات صنایع دانش‌بنیان عاملی مهم در رشد و توسعه اقتصادی کشورها شناخته می‌شود، به‌طوری که رقابتی روزافزون بین کشورها برای دستیابی به سهم بالاتر از تولید و صادرات این شکل از محصولات به وجود آمده است. اهمیت این موضوع سبب شده است توسعه اقتصادی صنایع دانش‌بنیان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اولویت‌های دولت‌مردان مطرح باشد.

توسعه اقتصادی به‌عنوان یکی از اهداف اصلی در سیاست‌گذاری اقتصادی از اواسط قرن بیستم، با تغییراتی مهم در حوزه نظری و محافل دانشگاهی و در نتیجه، اقدام‌های سیاستی مواجه شده است. اگر بنگاه‌ها با توجه به سطح دانش فنی خود بتوانند از نوآوری‌های نوین در راستای خلق محصولاتی فراتر از توان اقتصادهای دیگر استفاده کنند، به برتری مطلق دست یافته‌اند. این امر می‌تواند منجر به شکوفایی سریع اقتصاد و جامعه، صرف نظر از سرمایه فیزیکی موجود شود. این درون‌زایی فناوری به این معنی است که دانش انباشت شده در شرکت‌ها، ترکیب نیروی انسانی آموزش دیده و ماهر با فناوری موجود را طلب می‌کند و همزمان با تولید محصول جدید، فناوری به صورت درون زا در بنگاه انباشته می‌شود (*Sasanian & et. al, 2023*).

در سال‌های اخیر مطالعات و پژوهش‌های متعددی انجام شده که نقش مؤثر شرکت‌های دانش‌بنیان را در توسعه اقتصادی بررسی نموده‌اند. از آنجا که برای بکارگیری مناسب دانش در هر حوزه‌ای، لازم است که میان فناوری‌ها و فرآیندهای سازمانی در شرکت‌های دانش‌بنیان تناسب وجود داشته باشد، بنابراین برای بررسی توسعه اقتصادی می‌توان از نظریه تناسب وظیفه ـ فناوری[1] که توسط گودهیو و تامپسون مطرح شده بهره گرفت. انگاره‌های بنیادی این نظریه چنین است که به منظور اثربخشی مناسب در فرآیندهای کاری شرکت‌های دانش‌بنیان، باید تناسب خوبی با وظیفه‌ای که از آن پشتیبانی می‌کنند داشته باشند. هر چند این نظریه ارتباط مناسبی میان قابلیت‌های شرکت‌های دانش‌بنیان و فرآیندهای توسعه برقرار می‌نماید اما آنچه در پژوهش‌های مختلف به‌عنوان حلقه مفقوده این نظریه و وجه کمتر دیده شده آن مطرح است، عدم توجه به ابعاد شناختی وظایف شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی به صورت توأمان است. این خلأ در نظریه‌های مختلف مربوط به خلق دانش نیز وجود دارد و مراحل انتقال انواع مختلف دانش سازمانی میان افراد، سازمان‌ها، مشتریان، و ... و ابعاد شناختی آن‌ها همچنان مبهم می‌باشد. پر واضح است که افراد، عوامل کلیدی سازمان‌ها هستند که دانش جدید را تولید کرده، با دیگران به اشتراک می‌گذارند و در چرخه انتقال و خلق دانش نقش محوری دارند (*Gorji & et. al, 2020*). به‌طور کلی شاخص‌های اقتصاد دانش‌بنیان پیرامون مواردی است که جنبه‌های سرمایه‌های انسانی را شامل شود؛ از این جمله می‌توان شاخص‌های سرانه کاربران اینترنت، درصد محصول‌های صادراتی با فناوری بالا به کل تولید ناخالص داخلی و نسبت متخصصان شاغل دارای مدارک تحصیلات تکمیلی به کل افراد آموزش دیده را نام برد. کشورهای در حال توسعه نیز به منظور دستیابی به توسعه اقتصادی و تعامل با اقتصاد جهانی باید برنامه‌های استراتژیک خود را بازسازی و ساختارهای جدیدی ایجاد کنند تا بتوانند خود را با پدیده جهانی‌شدن منطبق کنند. در این میان، مهم ترین نقش دولت، ایجاد زیرساخت‌های لازم برای توسعه فناوری و نوآوری است. یکی از زیرساخت‌هایی که دولت‌ها باید برای آن سرمایه‌گذاری کنند، پارک‌های علم و فناوری، مراکز رشد و شرکت‌های دانش‌بنیان است. بنابراین، مطالعه و الهام گرفتن از مدل‌ها و نمونه‌های موفق فرآیند توسعه اقتصادی می‌تواند کمکی سازنده به تصمیم‌سازی اقتصادی در کشورهای کمتر توسعه‌یافته نماید. به‌ویژه اگر این نمونه‌های موفق مربوط به کشورهایی باشد که در گذشته نه چندان دور، اقتصادی ضعیف و سطح پایین زندگی را داشته اند و به سرعت توانسته‌اند بر این مسائل فائق آیند. پیشرفت‌های علمی و ابداعات فناورانه در قرن بیستم به کسب دستاوردهای

[1] Task-Technology Fit (TTF)

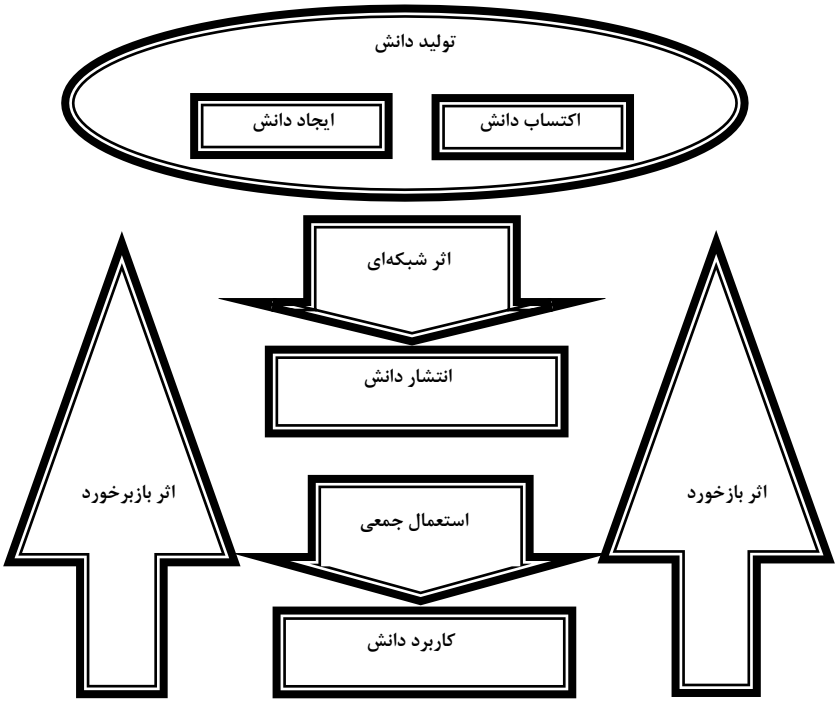
چشمگیر در تولیدات بسیاری از کشورها منجر شده است. رشد بالای بهره‌وری این امکان را برای کشورهای مختلف فراهم می‌سازد که درآمدهایشان را افزایش دهند، در بازارهای جهانی مشارکت کنند، معضل گرسنگی را کاهش دهند و در نهایت کیفیت زندگی شهروندان خود را بهبود بخشند (*Mirzaeian & et. al, 2019*). در نتیجه، در دنیای پرتحول امروز، زیربنای اقتصادهای صنعتی، از محوریت منابع به سمت محوریت سرمایه‌های فکری جابه جا می‌شود و به همین دلیل عامل دانش به صورت روزافزون پراهمیت‌تر می‌شود. در چنین شرایطی به شکلی جدید از سازمان‌ها نیاز است؛ سازمان‌هایی که مبتنی بر دانش هستند و به اصطلاح شرکت‌های دانش‌بنیان نامیده می‌شوند، عامل حیاتی برای توسعه اقتصادی در یک کشور هستند. در واقع، این شرکت‌ها موتور رشد و توسعه محسوب می‌شوند (*Bamdad soufi & et. al, 2019*). یکی از مسائل تحقیق حاضر این است که تا به حال فرآیند خلق دانش در شرکت‌های دانش‌بنیان ایران (که اساس کارشان بر پایه دانش است) و نقش و ابعاد آن‌ها در توسعه اقتصادی کشور به‌صورت جدی بررسی نشده و جنبه کلی‌گویی در آن‌ها وجود دارد. به‌عبارت دیگر، مدل مناسبی که ارکان اصلی فرآیند توسعه اقتصادی را در یک بافت خاص بررسی کرده باشد در دست نیست و خلأ پژوهشی در این زمینه احساس می‌شود. از این‌رو لازم است تا ابعاد شناختی مربوط به نقش شرکت‌های دانش‌بنیان جهت بررسی چگونگی فعالیت آن‌ها در رابطه با خلق دانش و نیز فرآیندهای توسعه در این شرکت‌ها مورد بررسی قرار گیرد. در میان عوامل مختلف مؤثر بر توسعه اقتصادی کشورها، شرکت‌های دانش‌بنیان از جمله نهادهایی هستند که گسترش آن‌ها اثرات اقتصادی مختلفی داشته و می‌تواند موفقیت‌های قابل ملاحظه‌ای را برای کشورها به دنبال داشته است. با توجه به آنچه مطرح شد، مشخص است که با وجود اهمیت کسب و کارهای دانش‌بنیان در مناطقی با اقتصاد حاشیه‌ای، پژوهش در مورد چگونگی توسعه این کسب و کارها و حمایت‌های مورد نیاز آن‌ها برای توسعه اقتصادی، بسیار کم انجام شده است. پژوهش حاضر قصد دارد با تحلیل و تلفیق ابعاد، وظایف و نقش‌های مختلف شرکت‌های دانش‌بنیان، به این سؤال پاسخ دهد که "مدل مناسب توسعه اقتصادی برای شرکت‌های دانش‌بنیان در ایران چگونه است؟"

پیشینه نظری پژوهش

دانش و شرکت‌های دانش‌بنیان

دانش عبارتست از ذخیره انباشته شده‌ای از اطلاعات و مهارت‌ها که از مصرف اطلاعات توسط گیرنده اطلاعات حاصل می‌شود (*Ghavam Manesh, 2023*). دانش عاملی است که

جریان می‌یابد. سازمان همکاری اقتصادی آسیا و اقیانوسیه[1] چهار مرحله برای جریان دانش قائل است؛ یعنی دستیابی به دانش، ایجاد دانش، انتشار دانش و مصرف دانش است (*Kashanipour & et. al, 2023*). فرآیندهای تولید دانش، توزیع دانش، انتقال و کاربرد آن چهار فرآیند اساسی در شرکت‌های مبتنی بر دانش هستند. حجم و چگونگی رابطه این فرآیندها با یکدیگر متمایزکننده شرکت‌های مدرن از شرکت‌های سنتی می‌باشند. در شرکت‌های سنتی حجم این فرآیندها اندک و رابطه بین آنها خطی است؛ یعنی ابتدا دانش تولید می‌شود، آنگاه توزیع شده و منتقل می‌گردد و در نهایت مورد استفاده قرار می‌گیرد. بین استفاده از دانش و تولید آن رابطه مستقیم وجود ندارند؛ بلکه یک رابطه غیر مستقیم یک طرفه به واسطه انتقال دانش شکل گرفته است که ضامن هیچ‌گونه پویایی نیست (*Entezari, 2023*).

شکل ۱: چهار مرحله تولید دانش در شرکت‌های دانش‌بنیان

Figure 1: *Four Stages of Knowledge Production in Knowledge-Based Companies*

[1] Asia-Pacific Economic Cooperation (OPEC)

توسعه و توسعه اقتصادی

نمود توسعه[1] سطح فرهنگی بالا، رفاه نسبی و استاندارد بالای درآمد برای اکثریت عظیمی از یک جامعه است. از لحاظ مفهوم علمی توسعه، «تحول تدریجی در ساختار فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جامعه است که متضمن رشدی خودجوش، مستمر و فراگیر در تولید است (*Azimi Dolatabadi & et. al, 2023*). بر اساس نظریه توسعه اقتصادی، انباشت سرمایه به همراه نیروی کار مرهم هر مشکل و سبب‌ساز توسعه و ترقی تلقی می‌گردد. به همین علت نیز الگوی مذکور که ترکیبی از نیروی کار و سرمایه بود به الگوهای توسعه اقتصادی منجر گردید. در الگوی رشد هارود ـ دومار، شرایط رشد پایدار، با پیروی از اصل شتاب هنگامی که سرمایه‌گذاری، دست کم تا حدودی ناشی از افزایش در تولید باشد بررسی می‌شود. در این چارچوب، همچنان که پس‌انداز در واکنش به افزایش درآمد رشد می‌یابد و ضرورتاً منجر به سرمایه‌گذاری می‌شود، شرایط تعادل کوتاه‌مدت کینز، مبنی بر برابری پس‌انداز و سرمایه‌گذاری، شالوده‌ای برای توسعه اقتصادی می‌شود (*Jamshidifard, 2023*). توسعه اقتصادی را می‌توان به روش‌های مختلفی ارزیابی نمود که به نمونه‌هایی از این معیارها در جدول ۱ اشاره شده است (*Parhodeh & et. al, 2022*).

جدول ۱: معیارهای اندازه‌گیری توسعه اقتصادی

Table 1: *Criteria for Measuring Economic Development*

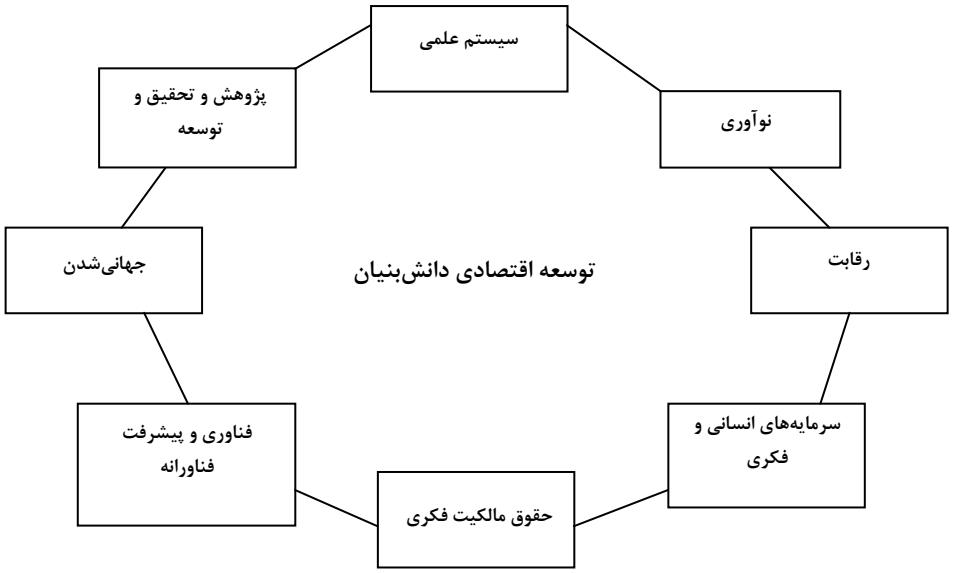
ردیف	معیار
Row	*Criteria*
۱	الف) درآمد ملی یا تولید ناخالص ملی
۲	ب) معیار درآمدهای ناخالص سرانه ملی
۳	ج) معیارهای رفاه اقتصادی
۴	د) معیار شاخص‌های اجتماعی

توسعه اقتصادی دانش‌بنیان

مفاهیم دانش‌بنیان زمانی در قالب مفهوم توسعه اقتصادی قرار می‌گیرد که بطور مستقیم بر اساس تولید، توزیع و مصرف دانش و اطلاعات قرار گرفته باشد. در مفاهیم دانش‌بنیان، دانش محرک اصلی رشد، ایجاد ثروت و اشتغال در تمامی رشته فعالیت‌ها است. بر اساس این تعریف، مفاهیم دانش‌بنیان تنها به تعداد محدودی صنایع مبتنی بر فناوری بسیار پیشرفته

[1] development

وابسته نیست؛ بلکه در این نوع اقتصاد تمامی فعالیت‌های اقتصادی به شکلی بر دانش متکی است، حتی فعالیت‌هایی نظیر معدن و کشاورزی که اقتصاد قدیمی خوانده می‌شوند؛ همچنین دانش مورد نیاز برای ساختن مفاهیم دانش‌بنیان تنها از نوع فناوری محض نیست و دانش فرهنگی، اجتماعی و مدیریتی را نیز در بر می‌گیرد (*Zarei & et. al, 2023*). به‌طور خلاصه می‌توان زیرساخت‌ها و عناصر کلیدی اثرگذار در شکل‌گیری و توسعه مفاهیم دانش‌بنیان را در شکل ۲ مشاهده کرد (*Hosseinzadeh, 2023*).

شکل ۲: عناصر توسعه اقتصادی دانش‌بنیان

Figure 2: *Elements of Knowledge-Based Economic Development*

پیشینه پژوهش

الف) تحقیقات داخلی

حنفی نیری و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهش خود استدلال می‌کنند که توسعه اقتصادی دانش‌بنیان نه تنها به‌عنوان یک نیاز اساسی برای کشورهای در حال توسعه نظیر ایران به شمار می‌آید، بلکه اجتناب از حرکت به سمت چنین اقتصادی، توان رقابتی را به شدت کاهش می‌دهد. نظر به اهمیت توسعه اقتصادی دانش‌بنیان در توسعه کشور، هدف از نگارش این

تحقیق "بررسی وضعیت موجود و مطلوب اقتصاد ایران بر اساس توسعه اقتصادی دانش‌بنیان" است. نتایج این تحقیق نشان داد که وضعیت متغیرهای "مشوق‌های اقتصادی و رژیم نهادی"، "زیرساخت اطلاعاتی و ارتباطی" و "اقتصاد مقاومتی" در توسعه اقتصادی دانش‌بنیان در ایران در مجموع از متوسط مطلوب برخوردار نیست. همچنین، متغیرهای «آموزش و منابع انسانی» و «نظام کارای نوآوری و ابداعات» در ایران از متوسط مطلوب برخوردار می‌باشد.

ابراهیم‌زاده و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهش خود استدلال می‌کنند که دولت‌ها، ضمن بازتعریف خود در قالب حکمرانی مطلوب، باید بسترهای مشارکت آزادانه شهروندان را نیز فراهم نمایند تا توسعه اقتصادی شهروندان در سایه محدود شدن اندازه دخالت دولت و رونق حضور بخش خصوصی تحقق یابد. در این تحقیق ضمن مطالعه ماهیت شرکت‌های دانش‌بنیان به بررسی این امر پرداخته شده که شرکت‌های دانش‌بنیان چه نقش و جایگاهی در تحقق خودکفایی و توسعه اقتصادی دارند. در ایران نیز اگر چه کشور در تلاش فرآیند نیل تحلیل حقوقی و تقویت روش‌های اجرایی رسیدن به استقلال و خودکفایی است اما شرکت‌های دانش‌بنیان به دلیل ضعف و ناکارایی سیاست‌های بالادستی در قانون‌گذاری و مقررات مالی و ارزی، میزان مالیات و معافیت‌های قانونی، کمبود امکانات و تجهیزات علمی و پیشرفته و جدید و عدم ارتباطات بین‌المللی تجاری علمی در جذب دانش‌های جدید بواسطه تحریم‌های اقتصادی و ممانعت از عضویت در سازمان تجارت جهانی ضعف در برنامه‌ریزی کلان در رسیدن به خودکفایی و ریشه‌های اقتصادی چندان موفق به تحقق این اصل اساسی قانون اساسی نگشته است.

نقی‌زاده و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهش خود استدلال می‌کنند که امروزه با توجه به اهمیت یافتن نقش علم و فناوری در توسعه اقتصادی کشورها، نقش شرکت‌های دانش‌بنیان نیز در توسعه اقتصادی کشورها بیش از پیش اهمیت یافته است. بر همین اساس، حمایت‌های مالی از شرکت‌های دانش‌بنیان، به‌عنوان یکی از انواع حمایت‌ها، به‌خصوص در مراحل اولیه شکل‌گیری آن‌ها و با مکانیسم‌های درست از اهمیت بالایی برخوردار است. نظام مالیاتی که به تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان کمک نماید، یکی از حمایت‌های مالی مهم از این شرکت‌ها می‌باشد. در نتیجه، طراحی یک نظام مالیاتی حامی فعالیت‌های دانش‌بنیان، برای تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان اهمیت می‌یابد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهند که توجه به عوامل الگوی سیاستی حمایت مالیاتی از فعالیت‌های دانش، و اجرای قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش بیان و تجاری سازی دستاوردها، بر توسعه اقتصادی این شرکت‌ها اثرگذار هستند.

حسینی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهش خود استدلال می‌کنند که توسعه اقتصادی دانش‌بنیان، توسعه‌ای است که بر مبنای تولید، توزیع و کاربرد دانش اقتصادی پایه‌گذاری شده است و سرمایه‌گذاری دانش‌محور در آن اهمیتی کلیدی دارد. دستیابی به توسعه اقتصادی دانش‌بنیان مستلزم سرمایه‌گذاری در حوزه نیروی انسانی و تدوین سیاست‌های متمرکز بر تحقیق و نوآوری است. این مقاله نتیجه‌گیری می‌کند که با توجه به نقش و اهمیت شرکت‌های دانش‌بنیان، پژوهش‌های کاربردی، اختراع‌ها و نیروی انسانی متخصص به‌ویژه در دوره تحصیلات تکمیلی در توسعه اقتصاد دانش‌بنیان در استان‌ها، سیاست‌گذاران باید در برنامه‌های اجرایی سند آمایش آموزش عالی کشور در راستای ارتقای این شاخص‌ها در استان‌های کمتر توسعه‌یافته توجه کافی داشته باشند.

هدف پژوهش رومزی و همکاران (۱۴۰۰)، تعیین چارچوبی برای ایجاد ارتباط میان شرکت‌های دانش‌بنیان و توسعه اقتصادی است. بر اساس فرآیند نظریه داده‌بنیاد، نتایج تحقیق نشان می‌دهند که طی مراحل سه‌گانه کدگذاری باز، محوری و انتخابی، الگوی به دست آمده از توسعه اقتصادی شرکت‌های دانش‌بنیان در قالب چهار گام ایده اولیه، پژوهش و توسعه، انتقال نتایج پژوهش‌ها و بهره‌وری یافته‌های پژوهشی و شش راهبرد اصلی، شامل مدیریت و سیاست‌گذاری، فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی، بسترها و زیرساخت‌ها، ارتباطات و شبکه‌های علمی، نشر و اشاعه دانش و نوآوری ایجاد می‌شود.

ب) تحقیقات خارجی

کوستیس و همکاران (۲۰۲۲)، در پژوهش خود استدلال می‌کنند که توجه به جریان‌ها، تعاملات و پیوندهای فراتر از سطح محلی به مثابه گزینه‌ای مطلوب در زیست‌بوم توسعه اقتصادی جوامع محلی با رویکرد دانش‌بنیان می‌باشد، به گونه‌ای که واکاوی و انسجام‌بخشی پیوندها و جریان‌های افراد، کالاها، اطلاعات، فناوری‌ها و نوآوری‌ها ذیل روابط فرامحلی می‌تواند توسعه اقتصاد دانش‌بنیان را متحول نماید. کاربست مفهوم روابط فرامحلی و بازآرایی ساختاری متناسب با آن به مثابه رویکردی نو در سیاست‌های توسعه اقتصاد دانش‌بنیان برای دستیابی به یک دیدگاه کل‌نگر در مسیر به‌روزرسانی سیاست‌های شبکه‌سازی در توسعه فناوری‌ها و نوآوری‌ها به‌ویژه در جوامع محلی در آینده در جوار سایر توصیه‌ها، از پیشنهادهای این مطالعه است.

بن حسن (۲۰۲۱)، در پژوهش خود استدلال می‌کند که طی دهه‌های گذشته، توسعه اقتصادی دایره‌ای (چرخشی) در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته به یک موضوع اساسی و پر

اهمیت جهت کسب مزیت رقابتی پایدار و ایجاد ارزش‌های چندگانه تبدیل شده است. کدهای شناسایی شده در این پژوهش عبارتند از ذینفعان، شبکه ارزش، منابع مادی و غیر مادی، فعالیت‌های کلیدی، ساختار درآمد، ساختار هزینه، شرایط محیطی و عوامل خارجی، الزامات ورودی و عوامل داخلی، بخش کاربر، پایان دوره مصرف، کانال‌های توزیع، ارتباط با مشتری، خلق ارزش، کسب ارزش، ارائه ارزش، ارزش پیشنهادی، اکوسیستم، فرآیندها، ساختار مالی، امکان‌پذیری، رابط کاربری، و ارزش. نتایج این پژوهش شرکت‌های دانش‌بنیان را قادر می‌سازد تا با استفاده از مدل‌های کسب و کار توسعه اقتصادی چارچوب اجرایی مناسب‌تری را برای کسب و کار خود بر اساس ارزش‌های چندگانه و ذینفعان مشترک طراحی نمایند.

هدف اصلی مطالعه سینگ و همکاران (۲۰۲۱)، طراحی الگویی برای کشف عوامل توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان است. نویسندگان استدلال می‌کنند که توسعه اقتصادی همراه با تغییرات بنیادین در اقتصاد و افزایش ظرفیت‌های تولیدی اعم از ظرفیت‌های فیزیکی، انسانی و اجتماعی است. سرمایه یکی از تعیین کننده‌های مهم برنامه‌های توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان است و عواملی نظیر مهارت‌ها، آموزش و کارآموزی از عوامل تولید و بهره‌وری هستند. بر اساس مدل طراحی شده، توسعه اقتصادی مناطق آزاد مستلزم داشتن لوازمی است که اساس و پایه آن را تشکیل می‌دهند. مدل پیشنهادی این تحقیق در بردارنده پنج مقوله گسترش تولیدات دانش‌بنیان، ایجاد و توسعه اقتصاد پیشرفته، رشد داخلی اقتصاد، استفاده مفید از همه ظرفیت‌های داخلی و بین المللی، گسترش فرهنگ کسب و کار و رونق تولید داخلی به منظور صادرات است.

دهقانی و همکاران (۲۰۲۱)، در پژوهش خود استدلال می‌کنند که امروزه دانش و اطلاعات به‌عنوان کلید توسعه اقتصادی جهان است. از آنجا که شهرهای جهان بر اساس مدل سرمایه‌داری صنعتی در حال رشد هستند و به زودی با محدودیت منابع شهری روبه‌رو خواهند شد، بنابراین شهرهای دانش‌بنیان به‌عنوان راهکاری مناسب برای توسعه اقتصادی و مدیریت مناسب منابع زیربنایی و بهبود کیفیت زندگی در قرن ۲۱ محسوب می‌شوند. این پژوهش رویکرد کبود[1] (توسعه مبتنی بر دانش) را به‌عنوان روشی برای اجرای توسعه دانش‌بنیان مورد تحلیل و بررسی قرار می‌دهد و چارچوب جدیدی متناسب با کشور ایران برای رویکرد کبود طراحی کرده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهند که رویکرد کبود شامل ۶ بعد توسعه اقتصادی دانش محور است: اقتصاد، جامعه، دولت، محیط، سلامت، و امنیت.

[1] KBUD

بایو و همکاران (۲۰۲۰)، در پژوهش خود استدلال می‌کنند که توسعه دانش‌بنیان در اقتصادهای امروزی به‌عنوان جزء جدایی‌ناپذیر برنامه‌های توسعه اقتصادی شناخته می‌شود. تجارب کشورهای پیشرو در توسعه اقتصادی، نشان می‌دهد که بنیان‌های توسعه دانش در اقتصاد نقش اساسی در افزایش توان رقابتی در اقتصاد جهانی دارد. از این‌رو شناسایی نقاط ضعف و قوت توسعه دانش‌بنیان در اقتصاد برای کشورها به‌عنوان یک ابزار برای تصمیم‌گیری‌های صحیح در راستای افزایش جایگاه رقابتی شان مطرح می‌شود. در این مقاله با هدف دستیابی به روش سنجش کارا برای توسعه اقتصادی دانش‌بنیان، مدل پیشنهادی در قالب چهار بنیان اصلی و دوازده بُعد و چهل و سه شاخص قابل اندازه‌گیری با بکارگیری روش تطبیقی و پرسشنامه‌ای ارائه شده است. مدل پیشنهادی از مشخصاتی نظیر جامعیت، قابلیت اندازه‌گیری، کارایی، مقایسه‌پذیری و غیره برخوردار است. جدول ۲ جمع‌بندی نتایج تحقیقات پیشین را نشان می‌دهد.

جدول ۲: نتایج تحقیقات پیشین

Table 2: *Results of Previous Research*

ردیف	نویسنده	مفاهیم مرتبط	نتایج
Row	*Author*	*Related Concepts*	*Results*
۱	ابراهیم‌زاده و همکاران (۱۴۰۱)	توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان	نتایج این تحقیق نشان داد که وضعیت متغیرهای "مشوق‌های اقتصادی و رژیم نهادی"، "زیرساخت اطلاعاتی و ارتباطی" و "اقتصاد مقاومتی" در توسعه اقتصادی دانش‌بنیان در ایران در مجموع از متوسط مطلوب برخوردار نیست. همچنین، متغیرهای «آموزش و منابع انسانی» و «نظام کارای نوآوری و ابداعات» در ایران از متوسط مطلوب برخوردار می‌باشد
۲	حنفی نیری و همکاران (۱۴۰۱)	توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان	نتایج تحقیق نشان داد که شرکت‌های دانش‌بنیان به دلیل ضعف و ناکارایی سیاست‌های بالادستی در قانون‌گذاری و مقررات مالی و ارزی، میزان مالیات و معافیت‌های قانونی، کمبود امکانات و تجهیزات علمی و پیشرفته و جدید و عدم ارتباطات بین‌المللی تجاری علمی در جذب دانش‌های جدید بواسطه تحریم‌های اقتصادی و ممانعت از عضویت در سازمان تجارت جهانی ضعف در برنامه‌ریزی کلان در رسیدن به خودکفایی و ریشه‌های اقتصادی چندان موفق به تحقق اصل اساسی قانون اساسی نگشته‌اند
۳	نقی‌زاده و	توسعه	نتایج این تحقیق نشان می‌دهند که توجه به عوامل الگوی سیاستی

ردیف	نویسنده	مفاهیم مرتبط	نتایج
Row	*Author*	*Related Concepts*	*Results*
	همکاران (۱۴۰۰)	اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان	حمایت مالیاتی از فعالیت‌های دانش، و اجرای قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش بیان و تجاری سازی دستاوردها، بر توسعه اقتصادی این شرکت‌ها اثرگذار هستند
۴	حسینی و همکاران (۱۴۰۰)	توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان	این مقاله نتیجه‌گیری می‌کند که با توجه به نقش و اهمیت شرکت‌های دانش‌بنیان، پژوهش‌های کاربردی، اختراع‌ها و نیروی انسانی متخصص به‌ویژه در دوره تحصیلات تکمیلی در توسعه اقتصاد دانش‌بنیان در استان‌ها، سیاست‌گذاران باید در برنامه‌های اجرایی سند آمایش آموزش عالی کشور در راستای ارتقای این شاخص‌ها در استان‌های کمتر توسعه یافته توجه کافی داشته باشند
۵	رومزی و همکاران (۱۴۰۰)	توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان	نتایج تحقیق نشان می‌دهند که طی مراحل سه‌گانه کدگذاری باز، محوری و انتخابی، الگوی به‌دست آمده از توسعه اقتصادی شرکت‌های دانش‌بنیان در قالب چهار گام ایده اولیه، پژوهش و توسعه، انتقال نتایج پژوهش‌ها و بهره‌وری یافته‌های پژوهشی و شش راهبرد اصلی، شامل مدیریت و سیاست‌گذاری، فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی، بسترها و زیرساخت‌ها، ارتباطات و شبکه‌های علمی، نشر و اشاعه دانش و نوآوری ایجاد می‌شود
۶	کوستیس و همکاران (۲۰۲۲)	توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان	نتایج تحقیق نشان می‌دهند که کاربست مفهوم روابط فرامحلی و باز آرایی ساختاری متناسب با آن به مثابه رویکردی نو در سیاست‌های توسعه اقتصاد دانش‌بنیان برای دستیابی به یک دیدگاه کل نگر در مسیر به روزرسانی سیاست‌های شبکه‌سازی در توسعه فناوری‌ها و نوآوری‌ها به‌ویژه در جوامع محلی در آینده در جوار سایر توصیه‌ها، از پیشنهادهای این مطالعه است
۷	بن حسن (۲۰۲۱)	توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان	کدهای شناسایی شده در این پژوهش عبارتند از ذینفعان، شبکه ارزش، منابع مادی و غیر مادی، فعالیت‌های کلیدی، ساختار درآمد، ساختار هزینه، شرایط محیطی و عوامل خارجی، الزامات ورودی و عوامل داخلی، بخش کاربر، پایان دوره مصرف، کانال‌های توزیع، ارتباط با مشتری، خلق ارزش، کسب ارزش، ارائه ارزش، ارزش پیشنهادی، اکوسیستم، فرآیندها، ساختار مالی، امکان‌پذیری، رابط کاربری، و ارزش. نتایج این پژوهش شرکت‌های دانش‌بنیان را قادر می‌سازد تا با استفاده از مدل‌های کسب و کار توسعه اقتصادی چارچوب اجرایی مناسب‌تری را برای کسب و کار خود بر اساس

ردیف	نویسنده	مفاهیم مرتبط	نتایج
Row	*Author*	*Related Concepts*	*Results*
			ارزش‌های چندگانه و ذینفعان مشترک طراحی نمایند
۸	سینگ و همکاران (۲۰۲۱)	توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان	بر اساس مدل طراحی شده، توسعه اقتصادی مناطق آزاد مستلزم داشتن لوازمی است که اساس و پایه آن را تشکیل می‌دهند. مدل پیشنهادی این تحقیق در بردارنده پنج مقوله گسترش تولیدات دانش‌بنیان، ایجاد و توسعه اقتصاد پیشرفته، رشد داخلی اقتصاد، استفاده مفید از همه ظرفیت‌های داخلی و بین‌المللی، گسترش فرهنگ کسب و کار و رونق تولید داخلی به منظور صادرات است
۹	دهقانی و همکاران (۲۰۲۱)	توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان	این پژوهش رویکرد توسعه مبتنی بر دانش را به‌عنوان روشی برای اجرای توسعه دانش‌بنیان مورد تحلیل و بررسی قرار می‌دهد و چارچوب جدیدی متناسب با کشور ایران برای رویکرد کبود طراحی کرده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهند که رویکرد کبود شامل ۶ بعد توسعه اقتصادی دانش‌محور است: اقتصاد، جامعه، دولت، محیط، سلامت و امنیت
۱۰	بایو و همکاران (۲۰۲۰)	توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان	در این مقاله با هدف دستیابی به روش سنجش کارا برای توسعه اقتصادی دانش‌بنیان، مدل پیشنهادی در قالب چهار بنیان اصلی و دوازده بُعد و چهل و سه شاخص قابل اندازه‌گیری با به کارگیری روش تطبیقی و پرسشنامه‌ای ارائه شده است. مدل پیشنهادی از مشخصاتی نظیر جامعیت، قابلیت اندازه‌گیری، کارایی، مقایسه‌پذیری و غیره برخوردار است

روش‌شناسی پژوهش

چون هدف این تحقیق فهم کنش انسانی در خصوص توسعه اقتصادی شرکت‌های دانش‌بنیان، توسعه دانش راجع به این شرکت‌ها و ارائه مدل در این حوزه است، پارادایم مورد استفاده در این تحقیق از نوع تفسیرگرایی می‌باشد. این تحقیق از نوع پژوهش کاربردی است چرا که به قصد کاربرد عملی دانش و کاربرد نتایج یافته‌ها برای پاسخگویی به سؤالات مطرح شده در خصوص شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک فناوری پردیس انجام می‌شود. چون در این پژوهش با استفاده از معلومات جزئی و برقراری ارتباط بین آنها حکم کلی استنتاج می‌شود و مشاهده‌ها بر رویدادهای مشخصی در نمونه‌های صنعت صورت می‌گیرد (شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک فناوری پردیس) و سپس بر اساس مشاهده حوادث یا رویدادها،

استنباط در مورد کل شرکت‌های دانش‌بنیان انجام می‌شود، رویکرد پژوهش از نوع استقرایی می‌باشد یعنی رسیدن از جزء به کل. راهبرد این پژوهش از نوع کیفی می‌باشد. چون این پژوهش در شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک فناوری پردیس انجام شده، پدیده‌ها را در بستر زندگی واقعی‌شان بررسی کرده، آن‌ها را مورد دستکاری قرار نداده، و چیزهایی را مورد مطالعه قرار داده که به‌صورت واقعی و طبیعی رخ داده است، این پژوهش از نوع میدانی است. چون این پژوهش در صدد ایجاد یک نظریه جدید و رشد دانش در خصوص توسعه اقتصادی شرکت‌های دانش‌بنیان است، هدف پژوهش اکتشاف می‌باشد. گردآوری داده‌ها در این تحقیق از طریق مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام گردید. همچنین، روش نظریه برخاسته از داده‌ها در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفته است. مناقشات فلسفی متفاوت بین رویکرد نظریه داده بنیاد پایه گلیزری و اشتراوسی، محقق را ملزم کرد که تفاوت بین آن‌ها را تبیین کند. رویکرد نظریه داده بنیاد گلیزری در پاسخ به پرسش‌هایی درباره ماهیت واقعیت و آنچه می‌توان درباره آن واقعیت فهمید، موضع هستی‌شناختی واقع گرایی انتقادی را اتخاذ می‌کند. واقع‌گرایی انتقادی معتقد است که می‌توان از واقعیت برای توسعه یک نظریه پایه‌ای استفاده کرد که واقعاً در داده‌ها قرار دارد. این در حالی است که رویکرد اشتراوسی، موضع هستی‌شناختی است که در نسبی‌گرایی عمل‌گرایانه قرار می‌گیرد که می‌گوید «واقعیت» در اجماع تثبیت‌شده یک دوره خاص محدود می‌شود، اجماعی که در نگرش‌های متعدد درباره یک پدیده معین بنا شده است. بطور کلی، نظریه داده بنیاد طبق رویکرد گلیزر، شامل یک معرفت‌شناسی واقع‌گرایی است که در آن یافته‌ها از درون داده‌ها آشکار می‌شوند. در مقابل، رویکرد اشتراوس در یک معرفت‌شناسی زمینه‌گرایی به کار می‌رود، که معتقد است یافته‌ها با درک بین‌ذهنی از پدیده مورد بررسی ساخته می‌شوند. بر این اساس، در تحقیق حاضر از روش داده‌بنیاد رویکرد اشتراوس استفاده شده است. جامعه آماری تحقیق حاضر پارک فناوری پردیس می‌باشد. بر اساس اطلاعات قبلی که از پارک فناوری پردیس (به‌عنوان جامعه آماری) و زیر مجموعه‌هایش وجود دارد و همچنین با توجه به اهداف تحقیق، روش نمونه‌گیری هدفمندِ انتخاب موارد بارز جهت انتخاب نمونه‌های آماری استفاده گردید چرا که نیاز بود افراد نمونه خبره باشند. بر این اساس، تعداد نمونه آماری ۲۰ نفر از مدیران، معاونان، مسئولین و کارشناسان شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک فناوری پردیس هستند چرا که دارای ویژگی‌ها و اطلاعات مورد نظر در خصوص نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی می‌باشند و بر اساس نظر پژوهشگر در زمینه مورد مطالعه انتخاب شدند. چهار آزمون اصلی برای بررسی کیفیت طرح

تحقیق شامل قابل تأیید بودن، قابل قبول یا باور بودن، قابل انتقال بودن و قابل اعتماد بودن مطابق با جدول ۳ مورد بررسی قرار گرفتند (*Gill, 2020*).

جدول ۳: اقدامات صورت گرفته در مراحل مختلف تحقیق برای بررسی کیفیت تحقیق

Table 3: *Steps Taken at Different Stages of the Research to Check the Quality of the Research*

هدف	اقدامات انجام شده
Objective	*Actions Taken*
قابل تأیید بودن	از ابزارهایی همچون آموزش مفاهیم تحقیق به مصاحبه‌شوندگان قبل از شروع فرآیند مصاحبه و کسب بازخور از مصاحبه‌شوندگان پس از ارائه نتایج تحقیق در قالب مراودات و آموزش و انتقال مفاهیم از منظر شرکت‌کنندگان استفاده شده است
قابل قبول یا باور بودن و بهبود روایی درونی تحقیق	از ابزارهایی همچون استفاده از یک چارچوب نظری اولیه به‌عنوان مبنای بحث با خبرگان، انجام چندین مصاحبه با خبرگان در خارج از حوزه مربوطه، و کسب نظر تعدادی از خبرگان پس از استخراج نتایج بهره گرفته شده است
قابل انتقال بودن	از ابزارهایی همچون تأکید بر مفاهیم مشترک در مرحله تدوین چارچوب اولیه و مصاحبه با خبرگان، استفاده از یک چارچوب استاندارد مشترک در تمامی موارد و توجه به ضرورت تنوع زمینه‌های فعالیت و تجربه مصاحبه‌شوندگان استفاده شده است
قابل اعتماد بودن	از ابزارهایی همچون کسب نظرات تعدادی از صاحب‌نظران خارج از تیم مصاحبه‌شونده در خصوص نتایج حاصله، کسب بازخوردهای چندگانه از مصاحبه‌شوندگان برای تأیید نهایی نتایج و همچنین وجود یک دستورالعمل و رویه استاندارد برای فرایند مصاحبه و استخراج نتایج مربوطه استفاده شده است

در انتها به‌منظور بررسی و ارزیابی مدل از دو نفر از خبرگان شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک فناوری پردیس و دو نفر از خبرگان دانشگاه (اساتید راهنما و مشاور) خواسته شد تا مدل موجود را مورد ارزیابی قرار دهند که تمامی خبرگان مدل را تأیید کردند. در این پژوهش، همانند آنچه که در نظریه برخاسته از داده مرسوم است، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها همزمان انجام گردید و داده‌ها، به روش تحلیل مقایسه‌ای مداوم و مطابق با روش استراوس و کوربین (۱۹۹۸)، تحلیل شد. کدگذاری داده‌ها طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی صورت گرفت. جمع‌آوری، کدگذاری و تحلیل همزمان اطلاعات برای هدایت جمع‌آوری بقیه داده‌ها، در جهت توسعه نظریه به‌وجود آمده راهنمای عمل محقق بوده است و نظریه به‌وسیله مقایسه مداوم واقعه به واقعه شکل گرفت. در این تحقیق پس از مصاحبه‌های اول، طبقات اولیه شکل گرفت و مصاحبه‌های بعدی در جهت تکمیل و تشریح خصوصیات این

طبقات انجام شد. اشباع نظری زمانی رخ می‌دهد که دیگر داده‌ای که به تعریف خصوصیات یک طبقه کمک می‌کند به پژوهش وارد نشود، البته به عقیده اشتراوس و کوربین (۱۹۹۸)، این منطق نیز یک فرآیند بی‌پایان است و تغییر نگرش افراد در هر مرحله‌ای حتی در زمان مرور مقاله برای چاپ نیز ممکن است رخ دهد و رسیدن به اشباع تنها یک وقفه موقت در کار است، بنابراین تشخیص تکرار و عدم نیاز به ادامه مصاحبه در هر مقوله ذهنی و به مهارت محقق باز می‌گردد.

یافته‌های پژوهش

فرآیند تحلیل

در فرآیند تحلیل این تحقیق، ابتدا دید مشروحی از جنبه‌های مختلف مورد مطالعه ارائه گردید، بدین صورت که ابتدا توصیف کوتاهی از وضعیت، رویدادها، بازیگران و بستر مورد مطالعه ارائه شد. سپس با تحلیل دقیق، نام‌گذاری، و طبقه‌بندی کردن داده‌ها، کدگذاری باز انجام گردید. در کدگذاری باز به منظور طبقه‌بندی دقیق مفاهیم در مقوله‌ها، هر مفهوم، بعد از تفکیک برچسب خورد و داده‌های خام به وسیله بررسی دقیق متن مصاحبه‌ها و یادداشت‌های زمینه‌ای، مفهوم‌سازی شدند. نمونه‌ای از کدهای اولیه و نهایی در مورد شرایط علّی حاصل از کدگذاری باز در جدول ۴ نمایش داده شده است.

جدول ۴: نمونه‌ای از کدهای اولیه و نهایی در مورد شرایط علّی حاصل از کدگذاری باز

Table 4: *Example of Initial and Final Codes for Causal Conditions Resulting From Open Coding*

ردیف	کدهای اولیه	کدهای اولیه	کدهای نهایی
Row	*Initial Codes*	*Initial Codes*	*Final Codes*
۱	عدم وجود باور درست در حوزه توسعه اقتصادی عمومی	عدم تعریف واضح مدل‌های توسعه	عدم توانایی شرکت‌های دانش‌بنیان در حل مشکل توسعه به تنهایی
۲	تلاش شرکت‌های دانش‌بنیان جهت بهبود روش‌های توسعه اقتصادی	نیاز به سیاست‌های نوین در حوزه توسعه اقتصادی	ساختار شرکت‌های دانش‌بنیان، ساختار تصدی‌گری و عملیات اجرایی نیست
۳	تعریف نامناسب اهداف شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی ایران	عدم وجود فرد کارآزموده در عرصه توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان	وجود خلاء توسعه‌ای شرکت‌های دانش‌بنیان و عدم ارتباط آن‌ها با بطن جامعه
۴	تعداد کم متولیان حرفه‌ای	رسیدن به شایستگی کلیدی و	سخت بودن تبدیل شیوه‌نامه

	در حوزه روش‌های توسعه اقتصادی	مزیت رقابتی در فرآیند توسعه	روش‌های توسعه اقتصادی به قانون داخلی شرکت‌های دانش‌بنیان
۵	عادت کردن به روش‌های گذشته و غیر مفید در اجرای فرآیند توسعه	اهداف بلندمدت و رسالت شرکت‌های دانش‌بنیان در اجرای فرآیند توسعه	عدم استفاده مفید از تحقیقات دانشگاهی در حوزه روش‌های توسعه اقتصادی
۶	کیفیت ضعیف خدمات در اجرای فرآیند توسعه	نیازمندی‌های بلندمدت شرکت‌های دانش‌بنیان در اجرای فرآیند توسعه	عدم کفایت بودجه‌های شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه روش‌های توسعه اقتصادی
۷	مسائل و مشکلات مختلف در حوزه روش‌های توسعه اقتصادی	نقش دولت‌مردان در استفاده از روش‌های توسعه اقتصادی	وجود مالیات گسترده در تخصیص بودجه به حوزه روش‌های توسعه اقتصادی
۸	عدم توانایی در استفاده از ابزارها و متدهای به روز در اجرای فرآیند توسعه	ایجاد تمایز (ویژه‌سازی) در فرآیند توسعه	گسستگی بین نهادها، متخصصین و دانشگاه‌هایی که در این حوزه کار می‌کنند
۹	مخفی نماندن اشتباهات و نقاط ضعف مدل‌های توسعه	انگیزه شرکت‌های دانش‌بنیان برای توسعه مدل‌های توسعه	عدم تداوم فعالیت‌های مربوط به روش‌های توسعه اقتصادی

سپس، مقوله‌ها و زیرمقوله‌های داده‌ها بر اساس کدگذاری محوری و با توجه به ابعاد آن‌ها به یکدیگر مرتبط شدند تا مقوله‌های اصلی شناسایی گردند. در طی فرآیند کدگذاری محوری، محقق، از ابزارهای تحلیلی پرسیدن سؤال و مقایسه دائمی و نظری بین مفهوم‌ها، مقوله‌ها و مشخصه‌های آن‌ها که در کدگذاری باز ظاهر شده‌اند استفاده نمود تا روابط بین مفهوم‌ها و مقوله‌ها را توسعه دهد و مقوله‌ها را متناسب با مدل پارادایم شکل دهد. همزمان با انجام کدگذاری باز و محوری، الگویی ساخته شد که حاکی از ارتباط بین مفهوم‌ها و مقوله‌ها است. زمانی که این ارتباطات توسعه داده شدند، از رویه کدگذاری انتخابی استفاده گردید تا ادغام مفهوم‌ها و مقوله‌ها که در کدگذاری باز و محوری شناسایی شده‌اند، در قالب یک نظریه نوظهور تسهیل شود. در پایان، مدل شناخت نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی ایران به‌عنوان مدل نظری مفهومی ارائه شد.

جمع‌بندی مفاهیم و مقوله‌بندی

همان‌طور که اشاره گردید، داده‌های به‌دست آمده از مصاحبه‌ها، اسناد، و مدارک، بر اساس شیوه کدگذاری باز تبدیل به کدهای باز، مفاهیم و مقوله‌ها شدند. سپس بر اساس

مقوله‌های به‌دست آمده، تفسیری درون موردی برای هر یک ارائه شد. مقوله‌ها و مفاهیم به دست آمده از داده‌های کیفی در جدول ۵ نمایش داده شده است.

جدول ۵: مفاهیم و مقوله‌های اصلی به‌دست آمده از داده‌های کیفی

Table 5: *Main Concepts and Categories Obtained From Qualitative Data*

	مقوله اصلی	مفهوم
شرایط علی	عدم وجود باور درست در حوزه توسعه اقتصادی عمومی	عدم وجود باور درست در حوزه توسعه اقتصادی
		غفلت از توسعه اقتصادی عمومی
	تعریف نامناسب اهداف فرآیند توسعه و وجود فضای ابهام در شرکت‌های دانش‌بنیان	سخت بودن تبدیل شیوه‌نامه روش‌های توسعه اقتصادی به قانون داخلی شرکت‌های دانش‌بنیان
		وجود فضای ابهام در حوزه توسعه اقتصادی
	عدم تأثیرگذاری نهادهای ذیل شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی	عدم تأثیرگذاری نهادهای ذیل شرکت‌های دانش‌بنیان
		عدم مهارت در عرصه توسعه اقتصادی
شرایط زمینه‌ای	ظرفیت‌ها و قابلیت‌های شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه توسعه اقتصادی	مبانی ایدئولوژیک در حوزه توسعه اقتصادی ما خیلی قوی است
		ما مبانی و پیشینه توسعه اقتصادی و جهان‌بینی توسعه اقتصادی خیلی قوی‌ای داریم
	قدیمی بودن مفاهیم توسعه اقتصادی برای شرکت‌های دانش‌بنیان و عدم وجود متولی در این حوزه	بخش توسعه اقتصادی در فضای مجازی، متولی ندارد
		بینش ایدئولوژیک و جهان‌بینی در بخش توسعه اقتصادی وجود دارد، اما به‌روز نشده است
	تهدیدهای توسعه اقتصادی برآمده از محیط درونی و بیرونی شرکت‌های دانش‌بنیان	پیچیدگی‌های امور در تشکیلات اداری
		شرکت‌های دانش‌بنیان با وجود امکانات گسترده مکانی و سخت‌افزاری فعالیت مفیدی انجام نداده‌اند
شرایط مداخله گر	عدم اجرای صحیح سیاست‌های توسعه اقتصادی	سیاست‌های توسعه اقتصادی جوابگوی نیازهای شرکت‌های دانش‌بنیان نیست
		سیاست‌های توسعه اقتصادی خوب اجرا نشده‌اند
	عدم اجرای صحیح سیاست‌های توسعه اقتصادی	مهارت‌های توسعه اقتصادی افراد فعال در شرکت‌های دانش‌بنیان کاهش یافته است
		عدم توانایی شرکت‌های دانش‌بنیان در ایجاد شرایط لازم برای توسعه اقتصادی

	مقوله اصلی	مفهوم
شرایط علی	عدم وجود باور درست در حوزه توسعه اقتصادی عمومی	عدم وجود باور درست در حوزه توسعه اقتصادی
		غفلت از توسعه اقتصادی عمومی
	تعریف نامناسب اهداف فرآیند توسعه و وجود فضای ابهام در شرکت‌های دانش‌بنیان	سخت بودن تبدیل شیوه‌نامه روش‌های توسعه اقتصادی به قانون داخلی شرکت‌های دانش‌بنیان
		وجود فضای ابهام در حوزه توسعه اقتصادی
	عدم تأثیرگذاری نهادهای ذیل شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی	عدم تأثیرگذاری نهادهای ذیل شرکت‌های دانش‌بنیان
		عدم مهارت در عرصه توسعه اقتصادی
پدیده اصلی	پلتفرم‌های تجارت الکترونیک شرکت‌های دانش‌بنیان	پلتفرم‌های توزیع دیجیتال شرکت‌های دانش‌بنیان
	پلتفرم‌های تجارت الکترونیک شرکت‌های دانش‌بنیان	پلتفرم‌های استریم شرکت‌های دانش‌بنیان
	پلتفرم‌های معامله خدمات شرکت‌های دانش‌بنیان	پلتفرم‌های پیام رسان شرکت‌های دانش‌بنیان
		پلتفرم‌های انتشار محتوا شرکت‌های دانش‌بنیان
راهبردها	ارتقاء کمی و کیفی استراتژی‌های توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان ملی	بازسازی توسعه اقتصادی با یک عزم ملی
		تغییر گفتمان‌های توسعه اقتصادی و متناسب کردن آن‌ها با نیازهای جامعه
	اختصاص اعتبار و امکانات مناسب جهت پیشبرد روش‌های توسعه اقتصادی	چابک کردن مجموعه شرکت‌های دانش‌بنیان ملی
		نگاه سیستمی به توسعه اقتصادی
پیامدها	افزایش سرمایه و اعتماد به شرکت‌های دانش‌بنیان ملی	افزایش رضایت شرکت‌های دانش‌بنیان از فرآیند توسعه
		کاهش فاصله زمانی بین برنامه‌ریزی و توسعه اقتصادی
	بهبود حکمرانی خوب در بخش توسعه اقتصادی شرکت‌های دانش‌بنیان	افزایش انسجام شرکت‌های دانش‌بنیان در انجام امور مربوط به فرآیند توسعه
		افزایش یکپارچگی اطلاعاتی و فرآیندی شرکت‌های دانش‌بنیان در انجام امور مربوط به فرآیند توسعه

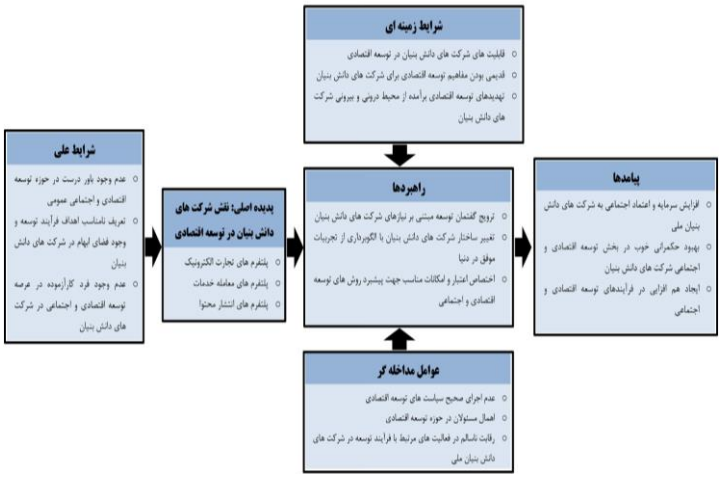
بر اساس دسته‌بندی‌های صورت پذیرفته در این تحقیق مطابق با جدول ۶، ۲۶۳ کد مستخرج نهایی در قالب ۸۴ مفهوم و ۷۸ مقوله اصلی دسته‌بندی شده است.

جدول ۶: تعداد مقوله‌های اصلی، مفهوم‌ها و کدهای نهایی استخراج شده از مصاحبه‌ها

Table 6: *Number of Main Categories, Concepts and Final Codes Extracted From the Interviews*

ردیف	عنوان	مقوله اصلی	مفهوم	کدهای نهایی
Row	*Title*	*Main Category*	*Concept*	*Final Codes*
۱	شرایط علّی	۱۳	۱۹	۸۳
۲	شرایط زمینه‌ای	۱۸	۱۸	۴۸
۳	شرایط مداخله‌گر	۸	۸	۲۶
۴	پدیده اصلی	۱۲	۱۲	۱۲
۵	راهبردها	۲۰	۲۰	۷۱
۶	پیامدها	۷	۷	۲۳
۷	مجموع	۷۸	۸۴	۲۶۳

رویه تحلیل داده‌ها منجر به خلق مدل نظری گردید و شامل شرایط علّی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها هستند که پدیده اصلی یعنی "مدل نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی ایران" را تشریح می‌کنند. این مدل مطابق با ابعاد مدل پارادایمی در شکل ۳ نشان داده شده است.

شکل ۳: مدل نظری "نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی ایران"

Figure 3: *Theoretical Model of "The Role of Knowledge-Based Companies in Iran's Economic Development"*

نتیجه‌گیری

با توجه به اینکه هدف اصلی این پژوهش طراحی مدل نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی می‌باشد، این سؤال مطرح می‌شود که ابعاد نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی چه مواردی هستند و چگونه بر فعالیت‌های موردهای مطالعاتی (شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک فناوری پردیس) تأثیر خواهند گذاشت؟ نتایج پژوهش انجام شده نشان داد که ابعاد نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی را می‌توان در هفتاد و هشت مقوله اصلی نظیر عدم وجود باور درست در حوزه توسعه اقتصادی عمومی، تعریف نامناسب اهداف فرآیند توسعه و وجود فضای ابهام در شرکت‌های دانش‌بنیان، عدم وجود فرد کارآزموده در عرصه توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان، پلتفرم‌های تجارت الکترونیک، پلتفرم‌های معامله خدمات، ظرفیت‌ها و قابلیت‌های شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه توسعه اقتصادی، قدیمی بودن مفاهیم توسعه اقتصادی برای شرکت‌های دانش‌بنیان و عدم وجود متولی در این حوزه، تهدیدهای توسعه اقتصادی برآمده از محیط درونی و بیرونی شرکت‌های دانش‌بنیان، عدم اجرای صحیح سیاست‌های توسعه اقتصادی، پخش برنامه‌های ضد توسعه اقتصادی در ماهواره، اهمال مسئولان در حوزه توسعه اقتصادی، ارتقاء کمی و کیفی استراتژی‌های توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان ملی، استفاده از فناوری‌های نوین توسعه اقتصادی، ارتقای منزلت و صلاحیت حرفه‌ای و مرجعیت شرکت‌های دانش‌بنیان متمرکز بر توسعه اقتصادی، تبیین و ترویج گفتمان توسعه مبتنی بر نیازهای شرکت‌های دانش‌بنیان، افزایش سرمایه و اعتماد به شرکت‌های دانش‌بنیان ملی، بهبود حکمرانی خوب در بخش توسعه اقتصادی شرکت‌های دانش‌بنیان، بهبود و تسهیل روش‌های توسعه اقتصادی، و کاهش زمان صرف شده جهت توسعه اقتصادی طبقه‌بندی کرد.

یکی از نوآوری‌های تحقیق حاضر، ارائه روش‌هایی نوین جهت توسعه اقتصادی توسط شرکت‌های دانش‌بنیان است از جمله بهبود سواد شرکت‌های دانش‌بنیان مخاطبان از طریق توسعه فضای نهاد کتابخانه‌ها، مدارس، و دانشگاه‌ها، تولید محتوای مرتبط با توسعه اقتصادی و انتشار آنها به‌صورت انبوه در پلتفرم‌های اجتماعی، و حمایت و پشتیبانی از گروه‌های مردم‌نهاد در حوزه توسعه اقتصادی در شرکت‌های دانش‌بنیان. تحقیقات متعددی راهکارهای توسعه اقتصادی را ارائه کرده‌اند (*Bayo & et. al, 2020; Narimani, 2023; Momenizadeh & et. al, 2023; Momeni, 2022*)؛ اما تحقیقات بسیار کمی مفاهیم مربوط به بهبود حکمرانی خوب در بخش توسعه اقتصادی شرکت‌های دانش‌بنیان و توسعه فناوری‌های نوین مربوط به توسعه اقتصادی توسط آن‌ها را مورد بحث و بررسی قرار داده‌اند. تحقیقات پیشین

به مباحث استفاده از شرکت‌های دانش‌بنیان مختلف (نوپا، نوآور، فناور و ...) در توسعه اقتصادی توجهی نکرده‌اند؛ در مقابل، پژوهش حاضر متغیرهای متعدد راهبردی را در این فرآیند معرفی کرده است، از جمله ایجاد یک مرکز جدید به نام "مرکز توسعه اقتصادی" با حضور و همکاری شرکت‌های دانش‌بنیان مهم و دانشگاه‌ها. با وجودی که تحقیقات فراوانی در زمینه توسعه اقتصادی تمرکز خود را بر روی توجه بر تولید ناخالص ملی، توسعه اقتصاد کشاورزی، توسعه اقتصاد اطلاعاتی، کاهش قیمت‌ها و ... قرار داده‌اند (*Mosallanejad, 2021; Mohseni & et.al, 2021; Ghanimati & et. al, 2022; Alikhani & et.al, 2022*)؛ اما تحقیقات بسیار کمی به توسعه اقتصادی توسط شرکت‌های دانش‌بنیان اشاره کرده‌اند. تحقیق حاضر ضمن تأیید تلویحی مفاهیم اشاره شده در تحقیقات قبلی، مجموعه‌ای نوین و کامل‌تر از نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی ایران را در قالب مدل شناسایی و معرفی کرده است که بسیاری از مقوله‌های موجود در مدل تاکنون در هیچ یک از مدل‌های قبلی در حوزه توسعه اقتصادی بیان نشده است.

پیشنهادات پژوهش

با توجه به مطالب بیان شده و نتایج این پژوهش، پیشنهادها و راهکارهای مبتنی بر توسعه اقتصادی توسط شرکت‌های دانش‌بنیان به مدیران، معاونان، مسئولین و کارشناسان شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک فناوری پردیس ارائه می‌شود:

۱) پیشنهاد می‌شود به منظور توسعه نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه اقتصادی ایران، در پارک فناوری پردیس بر متغیرهای "مشوق‌های اقتصادی و رژیم نهادی"، "زیرساخت اطلاعاتی و ارتباطی"، "آموزش و منابع انسانی" و "نظام کارای نوآوری و ابداعات" تمرکز بیشتری صورت گیرد.

۲) چون حمایت‌های مالی از شرکت‌های دانش‌بنیان، به‌عنوان یکی از انواع حمایت‌ها، به‌خصوص در مراحل اولیه شکل‌گیری آن‌ها و با مکانیسم‌های درست توسط پارک فناوری پردیس از اهمیت بالایی برخوردار است، پیشنهاد می‌شود یک نظام مالیاتی حامی فعالیت‌های دانش‌بنیان، برای تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان توسعه یابد.

۳) با توجه به نقش و اهمیت شرکت‌های دانش‌بنیان، پژوهش‌های کاربردی، اختراع‌ها و نیروی انسانی متخصص به‌ویژه در دوره تحصیلات تکمیلی در توسعه اقتصاد دانش‌بنیان، پیشنهاد می‌شود پارک فناوری پردیس به سیاست‌گذاران برنامه‌های اجرایی سند آمایش

آموزش عالی کشور پیشنهاد دهد که بر این شاخص‌ها تمرکز بیشتری صورت گیرد، بخصوص در استان‌های کمتر توسعه‌یافته.

۴) مطالعات نشان دادند که بین پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد با توسعه اقتصادی رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. بنابراین پیشنهاد می‌شود پارک فناوری پردیس شرکت‌های دانش‌بنیان فعال در کشور را رصد کند و تلاش نمایند آن‌ها را در مراکز رشد پارک مستقر نماید تا این شرکت‌ها از امکانات و شرایط فراهم شده در آنجا استفاده کنند چرا که این امر می‌تواند تضمین کننده توسعه اقتصادی کشور باشد.

۵) چون واکاوی و انسجام بخشی پیوندها و جریان‌های افراد، کالاها، اطلاعات، فناوری‌ها و نوآوری‌ها ذیل روابط فرامحلی می‌تواند توسعه اقتصاد دانش‌بنیان را متحول نماید، پیشنهاد می‌شود پارک فناوری پردیس بر روابط فرامحلی و بازآرایی ساختاری متناسب با آن به مثابه رویکردی نو در سیاست‌های توسعه اقتصاد دانش‌بنیان برای دستیابی به یک دیدگاه کل‌نگر در مسیر به روزرسانی سیاست‌های شبکه‌سازی در توسعه فناوری‌ها و نوآوری‌ها به‌ویژه در جوامع محلی تأکید بیشتری کند.

۶) توسعه اقتصادی همراه با تغییرات بنیادین در اقتصاد و افزایش ظرفیت‌های تولیدی اعم از ظرفیت‌های فیزیکی، انسانی و اجتماعی است. بنابراین پیشنهاد می‌شود در پارک فناوری پردیس پنج مقوله گسترش تولیدات دانش‌بنیان، تمرکز بر اقتصاد پیشرفته، رشد داخلی اقتصاد، استفاده مفید از همه ظرفیت‌های داخلی و بین‌المللی، گسترش فرهنگ کسب وکار و رونق تولید داخلی به منظور صادرات مورد تأکید قرار گیرند.

۷) شهرهای دانش‌بنیان به‌عنوان راهکاری مناسب برای توسعه اقتصادی و مدیریت مناسب منابع زیربنایی و بهبود کیفیت زندگی در قرن ۲۱ محسوب می‌شوند. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود در پارک فناوری پردیس زمینه‌های مختلف اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و فناوری از قبیل داشتن سطح بالایی از فناوری، بهبود خدمات و آموزش شهروندان ازطریق ایجاد ارتباطات و به این ترتیب تقویت سرمایه انسانی برای ایجاد شهرهای دانش‌بنیان فراهم شود.

۸) پیشنهاد می‌شود یک مرکز توسعه اقتصادی دانش‌بنیان در پارک فناوری پردیس جهت سیاست‌گذاری در این حوزه و تأمین منافع ذینفعان ایجاد شود. در حال حاضر پارک فناوری پردیس به‌صورت مجزا و جزیره‌ای عمل می‌کند و در بسیاری از موارد منافع آن با منافع شرکت‌های دانش‌بنیان در تضاد است. با ایجاد این مرکز می‌توان منافع مشترک ایجاد کرد تا فرآیند توسعه اقتصادی دانش‌بنیان بهینه شود.

در پایان، از جمله محدودیت‌های این تحقیق می‌توان اشاره کرد که اولویت بیشتر این تحقیق بر انجام مصاحبه‌ها و استفاده از نظرات خبرگان بوده است تا بررسی اسناد و مدارک موجود در شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک فناوری پردیس یا مطالعه عملکرد آن‌ها در یک فرآیند زمانی طولانی؛ می‌توان انتظار داشت که انجام این امر دید کامل‌تر و عمیق‌تری را در خصوص موضوع مطالعه ایجاد نماید. پیشنهاد می‌شود که جهت پژوهش‌های آتی، بر روی اجزای مدل و روابط بین آنها با استفاده از تحقیقات پیمایشی در پارک‌های علم و فناوری حاضر در مناطق دیگر تحقیق و مطالعات بیشتری صورت بپذیرد. انجام مصاحبه‌ها در سطحی وسیع‌تر و عام‌تر به منظور توسعه مدل یا ارزیابی مدل می‌تواند به قابلیت تعمیم و دقت مدل بیفزاید. مطالعه اسناد و مدارک موجود در شرکت‌های دانش‌بنیان نیز می‌تواند نکات و موارد بیشتری را به این مدل اضافه نماید. در این تحقیق به دلیل ماهیت روش‌شناسی مورد استفاده و محدودیت‌های زمانی، فرصت بررسی جزئیات مدل وجود نداشت، در نتیجه پیشنهاد می‌شود مفاهیم و مقوله‌های مدل به‌صورت جداگانه و با عمق و جزئیات بیشتر در پارک‌های علم و فناوری مناطق دیگر تهران و همچنین شهرستان‌های دیگر مورد مطالعه قرار گیرد.

References:

Alikhani, M.; Mahdavifar, M. (2022). The Role of Knowledge-Based Companies in the Economic Growth and Development of the Country, 13th Conference on Modern Techniques of Management, Accounting, Economics and Banking with a Business Growth Approach. (Persian).

Azimi Dolatabadi, K.; Asgari, A. (2023). The Ratio of Economic-Social Development and Social Inequality in Iran after the Islamic Revolution. Social Studies and Research in Iran. (Persian).

Bamdad Sofi, J. & et. al (2019). "Designing a knowledge-based model for defense-military organizations", Strategic Management Studies of National Defense, Volume 3; Issue 9, pp. 67-100. (Persian).

Ben Hassen, T. (2021). "The state of the knowledge-based economy in the Arab world: cases of Qatar and Lebanon", EuroMed Journal of Business, 16(2), 129-153.

Dehghani, M., Haghighat Naeini, G., & Zebardast, E. (2021). "Knowledge-based urban development stakeholder analysis (Case Study: Isfahan City)", Human Geography Research, 53(1), 323-341.

Ebrahimzadeh, J. & et. al (2022). "National and international policy-making for achieving self-sufficiency and economic development with emphasis on the role of knowledge-based companies", International Legal Research, 15(55), 383-405. (Persian).

Entezari, S. (2023). "Knowledge-based development ecosystem and employment of higher education graduates", Research and Planning in Higher Education, 28(1), 1-32. (Persian).

Ghanemati, H; Dadandish, P. (2022). "Cultural Factors and Their Relationship with Economic Development Patterns", Quarterly Journal of Cultural Strategy Research, 14(56), 93-111. (Persian).

Gill, S. L. (2020). Qualitative sampling methods. Journal of Human Lactation, 36(4), 579-581.

Gorji, M.; Barati, S. (2010). "A Model for Implementing a Knowledge Management System in Defense Knowledge-Based Companies", Basij Strategic Studies, Vol. 23; Issue 86, pp. 149-184. (Persian).

Hanafi Nairi, K. & et. al (2022). "Problematics of Knowledge-Based Development", Program and Development Research, 3(1), 181-205. (Persian).

Hossein Zadeh, Z. (2023). Competitive Intelligent Network and Business Performance with the Mediation of Marketing Capabilities and Competitive Advantage in Knowledge-Based Companies. Business Studies. (Persian).

Hosseini, S. & et. al (2021). "The State of the Iranian Economy Based on the Knowledge-Based Economy-Resistance Economy", Strategic Management Studies of National Defense, 5(17), 101-130. (Persian).

Jamshidi Fard, K. (2022). "The Relationship between Economic Development and Political Development of Turkey during the Ozal Period", Quarterly Journal of National Interest Studies, 7(28), 55-78. (Persian).

Kashanipour, M. & et. al (2023). Developing a Model for Valuing Intangible Assets in Knowledge-Based Companies. Management Accounting and Auditing Knowledge, 12. (Persian).

Kostis, P., Dinçer, H., & Yuksel, S. (2022). "Knowledge-based energy investments of European economies and policy recommendations for sustainable development", Journal of the Knowledge Economy, 1-33.

Mirzaian, R. & et. al (2019). "Institutions, Prerequisites of Trade in Knowledge-Based Economy", Applied Economic Studies of Iran (Applied Economic Studies), Vol. 8; Issue 30, pp. 87-105. (Persian).

Mohseni, E.; and Mazinani, Z. (2021). "A Study of Brazil's Economic Development Policies (1960-2021)", Political Interpretation Knowledge, 9(3), 26-54. (Persian).

Momeni, M. R.; & et. al (2022). "Investigating the Impact of Economic Components of Globalization on Economic Development in Turkey (2001-2021)", Quarterly Journal of International Studies, 19(3), 103-125. (Persian).

Momenizadeh, R. & et. al (2023). "Explaining Economic Development Strategies for Rural Settlements in Rasht County", Village and Sustainable Spatial Development, 4(1). (Persian).

Moslinejad, M. A. (2021). "Economic Development Policy-Making Syndromes in Iran", Public Policy, 7(4), 211-235. (Persian).

Naghizadeh, R. & et. al (2021). "Factors affecting the policy model of tax support for knowledge-based activities", Journal of Technology Development Management, 7 (2), pp. 161-194. (Persian).

Narimani, A. (2023). "Special issue on the historical and critical evaluation and analysis of knowledge-based economy development policies in Iran", Strategic Studies of Public Policy, 12(45), 2-7. (Persian).

Parhodeh, A.; Rauf Kish, M. (2022). "Work Ethics and Economic Development: A Study on Max Weber's Thesis", Social Security, 18(2), 163-192. (Persian).

Qavammanesh, A. (2023). "Strategic Management Theories and Valuation of Knowledge-Based Companies", Scientific Journal of Modern Research Approaches in Management and Accounting, 7(24), 177-190. (Persian).

Rahman Seresht, H.; Zabihi Jamkhaneh, M. (2010). "DNA of Knowledge-Based Companies", Technological Growth, Volume 13; Issue 49, pp. 1-8. (Persian).

Romezi, H. & et. al (2021). "Designing a Model for the Creation and Development of Knowledge-Based Companies in the Humanities", Library and Information, 22(4), 119-151. (Persian).

Sasanian, M. & et. al (2023). "Identifying dimensions and indicators of the development of organizational culture of schools and its role in economic development: a data-based study", Knowledge of Investment, 12(48), 361-386. (Persian).

Selajegheh, M. & et. al (2018). "Comparing frameworks of knowledge-based economy", International Conference on Management and Sustainable Development, Vol 1. (Persian).

Singh, S. K., Mazzucchelli, A., Vessal, S. R., & Solidoro, A. (2021). "Knowledge-based HRM practices and innovation performance: Role of social capital and knowledge sharing", Journal of International Management, 27(1), 100830.

Strass, A.; Corbin, J. (2014). Principles of qualitative research method: grounded theory, procedures and methods. Translated by Buyuk Mohammadi, Humanities and Cultural Studies Research Institute Publications. (Persian).

Tabibian, M.; Najarsadeghi, M. (2019). "Towards knowledge-based cities", National Conference Towards Knowledge-Based Urbanization and Architecture, Vol. 1. (Persian).

Zarei, A.; Siahsarani Kajouri, R. (2023). "Designing and explaining a systemic model of commercial diplomacy towards sustainable exports of knowledge-based companies", International Business Management Research Journal, 6(1), 41-63. (Persian).

The Role of Knowledge-Based Companies in Economic Development

Rangin Negar Karamzadeh[1], *Majid Radfar (Ph.D)*[2]
Masoumeh Reshad (Ph.D)[3]

DOI: 10.22055/QJSD.2025.49636.306

Abstract:

The aim of this research is to understand the role of knowledge-based companies in Iran's economic development. In the current era, the production and export of knowledge-based industries is recognized as an important factor in the economic growth and development of countries, so that there has been increasing competition between countries to achieve a higher share of the production and export of this type of products. The importance of this issue has led to the economic development of knowledge-based industries being considered as one of the most important priorities of government officials. The research method is qualitative and grounded theory (Strauss and Corbin). This research is an applied research type because it is carried out with the aim of practical application of knowledge and application of the results of the findings to answer the questions raised in knowledge-based companies located in the Pardis Technology Park. For this purpose, through purposeful sampling, information from 20 managers, vice presidents, officials, and experts of knowledge-based companies located in Pardis Technology Park was collected and analyzed through semi-structured interviews, and a paradigmatic model of recognizing the role of knowledge-based companies in Iran's economic development was designed. The research findings show that the use of knowledge-based companies can improve good governance in the economic development sector, improve and facilitate economic development methods, reduce the time spent on economic development, create synergy in processes, and develop new technologies.

Key Concepts: *Knowledge-Based Companies, Economic Development, Technology Development, Synergy*

[1] PhD Student, Department of Social Sciences, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran, rnkaramzade@gmail.com
[2] Professor, Department of Social Sciences, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran (Corresponding Author), majid.radfar@iau.ac.ir
[3] Assistant Professor, Department of Social Sciences, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran, masi.reshad0057496285@iau.ac.ir

© 2019 by the authors. Licensee SCU, Ahvaz, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license) (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).